

Cours de tibétain - groupe lecture - leçon 43

Le 14 novembre 2024

Extrait de texte, traduction française¹

L'extrait de texte de cette leçon répond à la question : “En quoi la production interdépendante extérieure dépend-elle de conditions ?”

ཕྱི་རོལ་གྱི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་བ་རི་ལྗར་བལྟ་ཞེ་ན། ཁམས་རྒྱལ་འདུས་བའི་སྤྱིར་ཉེ
ཁམས་རྒྱལ་ལོ་གང་དག་འདུས་བའི་སྤྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ས་དང་། རྩ་དང་། མེ་དང་། རླུང་དང་། རྣམ་མཁའ་
དང་། དུས་གྱི་ཁམས་རྣམས་འདུས་བ་ལས་ཕྱི་རོལ་གྱི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་བར་
བལྟ་ལོ། །

En quoi la production interdépendante extérieure dépend-elle de conditions ? Elle en dépend du fait de la combinaison des six éléments ཁམས་རྒྱལ་འདུས་བ་. Quels sont ces six éléments qui se combinent ? La terre ས་, l'eau རྩ་, le feu མེ་, l'air རླུང་, l'espace རྣམ་མཁའ་ et le temps དུས་. C'est en cela que l'on considérera que la production interdépendante extérieure dépend de conditions རྒྱུ་དང་འབྲེལ་བ་.

Voici une traduction littérale par section pour le passage tibétain :

ཕྱི་རོལ་གྱི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་བ་རི་ལྗར་བལྟ་ཞེ་ན།

“Lorsqu’on examine comment les phénomènes extérieurs émergent en dépendance de causes et de conditions...”

ཁམས་རྒྱལ་འདུས་བའི་སྤྱིར་ཉེ།

“Cela se produit en raison de la réunion des six éléments.”

ཁམས་རྒྱལ་ལོ་གང་དག་འདུས་བའི་སྤྱིར་ཞེ་ན།

“Si l’on se demande quels sont ces six éléments...”

འདི་ལྟ་སྟེ། ས་དང་། རྩ་དང་། མེ་དང་། རླུང་དང་། རྣམ་མཁའ་དང་། དུས་གྱི་ཁམས་རྣམས་འདུས་བ་ལས་ཕྱི་
རོལ་གྱི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་བར་བལྟ་ལོ། །

“Ce sont ainsi : la terre, l'eau, le feu, le vent, l'espace et le temps. C'est en raison de la réunion de ces éléments que les phénomènes extérieurs apparaissent en interdépendance avec les causes et conditions.”

¹ Texte français de Philippe Cornu, dans : « Le Sôûtra du Diamant et autres sôûtras de la Voie médiane [Philippe Cornu, Patrick Carré] », éditions Fayard.

Exercice de lecture

La méthode de travail :

- s'entraîner à épeler
- ensuite s'entraîner à lire
- repérer les particules, les mots favoris et éléments connus du texte.
- repérer la structure du texte constituée de segments (mots et groupe de mots).

སྤྱི་རྗེ་གྱི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱུན་དང་འབྲེལ་བ་ཇི་
ལྟར་བལྟ་ཞེ་ན། ཁམས་རྒྱལ་འདུས་པའི་སྤྱིར་ཉེ། ཁམས་རྒྱལ་པོ་
གང་དག་འདུས་པའི་སྤྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ས་དང་། ཚུ་དང་།
མེ་དང་། རླུང་དང་། ཉམ་མཁའ་དང་། དུས་གྱི་ཁམས་རྣམས་
འདུས་པ་ལས་སྤྱི་རྗེ་གྱི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱུན་
དང་འབྲེལ་བར་བལྟ་འོ། །

Repère des particules

[སྤྱི་རྗེ་+གྱི་+རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱུན་+དང་+འབྲེལ་བ་ཇི་ལྟར་
བལྟ་ཞེ་ན།] [ཁམས་རྒྱལ་འདུས་པ་+འི་+སྤྱིར་+ཉེ།] [ཁམས་རྒྱལ་+པོ་+གང་དག་
འདུས་པ་+འི་+སྤྱིར་ཞེ་+ན།] [འདི་ལྟ་+སྟེ།] [ས་དང་།] [ཚུ་དང་།] [མེ་དང་།] [རླུང་
དང་།] [ཉམ་མཁའ་དང་།] [དུས་+གྱི་+ཁམས་རྣམས་འདུས་པ་+ལས་] [སྤྱི་རྗེ་
+གྱི་+རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱུན་དང་འབྲེལ་+བར་+བལྟ་+འོ།]

Vocabulaire

ཕྱི་རོལ་	extérieur
རྩིན་	support
འབྲེལ་པ་	interdépendance
འབྱུང་བ་	émergence
རྒྱུན་	condition
རྒྱུ་རྩེད་	comme
བཞིན་	voir
ཁམས་	élément
དྲུག་	six
འདུས་པ་	composé, réuni
ས་	terre
ལྗང་	eau
མེ་	feu
རླུང་	vent
ནམ་མཁའ་	espace
དུས་	temps
ཁམས་རྣམས་	tous les éléments